

INFORMATĪVAIS ZIŅOJUMS

par vides apsvērumu, vides pārskatā izteikto atzinumu un sabiedriskās apspriešanas rezultātu integrāciju plānošanas dokumentā “Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam”

Plānošanas dokuments “Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028.gadam”¹ (turpmāk – plāns) izstrādāts saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likuma 9. panta otro un trešo daļu. Plāna īstenošanas termiņš ir 8 gadi. Plāns pieņemts 2021.gada 22.janvāra Ministru kabineta sēdē.

Šis informatīvais ziņojums sagatavots, pamatojoties uz Vides pārraudzības valsts biroja 2020. gada 10. decembra atzinumā Nr. 4-03/22 “Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.–2028. gadam Vides pārskatu” iekļautajām rekomendācijām, un saskaņā ar Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (turpmāk MKN 157.) 27. punktu.

Vides apsvērumu integrēšana plānā

Plāna sagatavošanas laikā tam tika veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (turpmāk – SIVN), lai izvērtētu sagaidāmo ietekmi uz vidi saistībā ar plāna īstenošanu. SIVN novērtējuma rezultāti tiek atspoguļoti vides pārskatā, kurā novērtēts esošais vides stāvoklis Latvijā, ar plānošanas dokumenta īstenošanu saistītas vides problēmas un būtiskās ietekmes uz vidi, lai piedāvātu risinājumus būtisko ietekmju novēršanai un samazināšanai, alternatīvu izvēles pamatojums un izvērtējums.

Plāna SIVN parāda, ka:

1. Plāns ir nacionāla līmeņa vidēja termiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kas pēctecīgi turpina Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā 2013.–2020. gadam noteiktos rīcībpolitikas virzienus, kā arī nosaka jaunus virzienus un pasākumus, kuri nepieciešami, lai sasniegtu starptautiskajos un nacionālajos politikas plānošanas dokumentos un normatīvajos aktos noteiktās saistības un mērķus.
2. Kopumā plāna īstenošanas iespējamās ietekmes uz vidi novērtētas kā tiešas vai netiešas. Plānošanas dokumenta izstrādes gaitā sagatavotajā Vides pārskatā secināts:
 1. Kā viena no problēmām, kas saistīta ar ūdeņu piesārņojumu, ir plastmasas atkritumu ieplūde Baltijas jūrā, ko galvenokārt veido plastmasas un iepakojumu materiālu atliekas, kas rodas iekšzemē. Tāpēc plānotie izlietotā iepakojuma rašanās novēršanas pasākumi attiecībā uz vienreiz lietojamiem plastmasas izstrādājumiem, izlietotā iepakojuma dalītas atkritumu vākšanas turpmāku straujāku attīstīšanu, platformas labai piekrastes sakopšanas praksei izveidi – samazinās plastmasas iepakojuma apjomus Baltijas jūrā.

¹ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-20212028-gadam>

2. Lai atkritumu poligoni nepiesārņotu virszemes un pazemes ūdeņus, ir noteiktas prasības atkritumu poligonu ierīkošanai, apsaimniekošanai, kā arī šo poligonu slēgšanai un rekultivācijai, kā arī ir paredzēta virszemes un pazemes ūdeņu piesārņojuma monitoringa sistēma. Plāna projekta darbības laikā ir paredzēta atkritumu apsaimniekošanas reģionu optimizācija, kā rezultātā plānots, ka atkritumi tiks apglabāti piecos atkritumu poligonos, pārējos poligonos diferencējot veicamo atkritumu apsaimniekošanas darbību klāstu. Plāna īstenošanas rezultātā plānots, ka palielināsies pārstrādājamo un reģenerējamo atkritumu daudzums, kas samazinās apglabājamo atkritumu daudzumu poligonos, tādā veidā samazinot piesārņojuma risku virszemes un pazemes ūdeņiem.
3. Attiecībā uz Plāna projekta darbības laikā uzsāktām jaunām atkritumu apsaimniekošanas darbībām, kurām tiks izdotas piesārņojošās atļaujas – tās radīs papildus piesārņojumu, bet to darbības laikā tiks ievērotas normatīvajos aktos minētās robežvērtības un mērķlielumi. Paredzēts, ka Plāna projekta darbības laikā ievērojami palielināsies pārstrādāto un reģenerēto bioloģiski noārdāmo atkritumu daudzums, attiecīgi samazinot poligonos apglabājamo daudzumu. Tā rezultātā samazināsies arī smaku emisijas.
4. Izveidojot jaunu atkritumu dalītas vākšanas punktus, kā arī ņemot vērā atkritumu apsaimniekošanas reģionu optimizāciju, iespējams trokšņa līmeņa paaugstinājums intensīvākās transporta kustības dēļ.
5. Ņemot vērā tādas plānotas rīcības kā nepiegružošanas politikas veicināšana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (tai skaitā nacionālajos parkos), depozīta sistēmas ieviešana dzērienu iepakojumam, izlietotā iepakojuma dalītās vākšanas turpmāka straujāka attīstīšana u.c., Plānā paredzēto atkritumu novēršanas un atkritumu apsaimniekošanas sistēmas pilnveidošanas pasākumu īstenošanas rezultātā samazināsies dabā izmestā izlietotā iepakojuma (it īpaši plastmasas un stikla iepakojuma) daudzums, tādējādi līdz minimumam tiks samazināti apdraudējumi zemes resursiem, zemes dziļēm, augsnei un īpaši bioloģiskajai daudzveidībai aizsargājamām dabas teritorijām.
6. Ainavu plānošana ir vērsta uz dzīvotspējīgu sugu populāciju saglabāšanu ilgtermiņā, kas ir integrētāks uzdevums nekā sugu un biotopu aizsardzība. Tradicionālās ainavas saglabāšanas jautājums pašlaik tiek regulēts ar ietekmes uz vidi novērtējuma mehānisma palīdzību, tomēr pašlaik spēkā esošie normatīvie akti neizslēdz iespēju vietējā mērogā “upurēt” ainavu saimnieciskās attīstības dēļ. Vienlaicīgi normatīvo aktu prasībām atbilstoša atkritumu apsaimniekošana, depozīta sistēmas ieviešana dzērienu iepakojumam un personu atbildības palielināšana par savu darbību vai bezdarbību ļaus efektīvāk risināt atkritumu

apsaimniekošanas jautājumus un pēc iespējas samazināt atkritumu negatīvo ietekmi uz ainavu.

7. Kā viens no siltumnīcefektu gāzes (turpmāk – SEG) emisijas avotiem ir atkritumu apsaimniekošana. Saskaņā ar 2020. gadā iesniegtās SEG inventarizācijas kopsavilkumu SEG emisijas no atkritumu apsaimniekošanas veidoja 4,7% no kopējām SEG emisijām, neskaitot zemes izmantošanu, zemes izmantošanas maiņu un mežsaimniecību. Ja lielākais īpatsvars (56%) no kopējām SEG emisijām atkritumu apsaimniekošanas sektorā deviņdesmito gadu sākumā bija SEG emisijas no notekūdeņu attīrīšanas un novadīšanas, tad pēdējos gados būtiskāko ieguldījumu SEG emisijās rada atkritumu apglabāšana. Plāna darbības laikā paredzēti pasākumi, kas vērsti uz atkritumu rašanos novēršanu, kā arī uz bioloģiski noārdāmo atkritumu poligonā apglabāšanas apjoma samazinājumu. Tādējādi tiks samazināts SEG apjoms atkritumu apglabāšanā, savukārt SEG apjoms palielināsies atkritumu sadedzināšanas procesos.
8. Ar Plāna īstenošanu tiek paredzēts izveidot piecu atkritumu apsaimniekošanas reģionu (turpmāk – AAR) modeli:
 - 1) apvienojoties Dienvidlatgales AAR, Austrumlatgales AAR un daļai no Vidusdaugavas AAR, tiek izveidots Latgales AAR;
 - 2) apvienojoties Ziemeļvidzemes, Malienas AAR, daļai no Vidusdaugavas AAR un daļai no Pierīgas AAR, tiek izveidots Vidzemes AAR;
 - 3) apvienojoties daļai no Pierīgas AAR apvienojoties ar Zemgales AAR un daļu no Vidusdaugavas AAR, tiek izveidots Viduslatvijas AAR;
 - 4) Piejūras AAR apvienojoties ar Ventspils AAR, tiek izveidots Ziemeļkurzemes AAR;
 - 5) tiek izveidots Dienvidkurzemes AAR, kura pamats ir Liepājas AAR, kas saglabājas gandrīz tā esošajās robežās (ievērojot, ka daļa no novadiem, kas iepriekš bija Liepājas AAR sastāvā, ATR rezultātā pievienoti Kuldīgas novadam, kurš ir Ziemeļkurzemes AAR sastāvā

Vienlaikus plāna protokollēmumā norādīts, ka ministrijai jā sagatavo informatīvais ziņojums par sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonu finanšu saistībām līdz 2022. gada 30. decembrim
9. Vides pārskatā tika izskatītas Plāna realizācijas alternatīvas/scenāriji kurināmā ražošanas no pārstrādei nederīgās atkritumu frakcijas un reģenerācijas ar enerģijas atguvi jomā, Piedāvātās alternatīvas bija 1) Inerces scenārijs 2) Eksporta iespēju novērtējums 3) SIA "SCHWENK Latvija" jaudu izmantošana 4) Jaunu reģenerācijas iekārtu izbūve. Izvērtējot visas alternatīvas plānā norādīts, ka rekomendējams papildus inerces scenārijā paredzētajai infrastruktūrai veikt trīs jaunu no

atkritumiem iegūta kurināmā (turpmāk – NAIK) reģenerācijas iekārtu izbūvi, tādejādi virzoties uz atkritumu apsaimniekošanas darbību hierarhijas ievērošanu. Papildus reģenerācijas jaudu izveide ļaus samazināt apglabāto atkritumu apjomu, nodrošinās atkritumu lietderīgu izmantošanu ražojot enerģiju, kā arī nodrošinās 2035. gadā noteikto sadzīves atkritumu apglabāšanas limitu ievērošanu. Pirms papildus reģenerācijas jaudu izveides nepieciešams izstrādāt tehniski- ekonomisko pamatojumu un veikt ietekmes uz vidi novērtējumu, lai izvērtētu piemērotākās vietas NAIK reģenerācijas jaudu izveidošanai.

10. Vides pārskatā kā alternatīva apskatīts arī “nulles scenārijs”, kad plāna projekts netiek realizēts. Vides pārskatā atzīmēts: “Ja Plāna projektā paredzētie pasākumi netiek realizēti, netiks samazināts radīto un apglabāto atkritumu apjoms, atkritumi netiks izmantoti kā resursi vai otrreizējie materiāli.

Izteiktie atzinumi un publiskās apspriešanas rezultāti

Atbilstoši MKN 157 noteiktajām prasībām paziņojums par sabiedrisko apspriešanu plānam un tā Vides pārskatam tika publicēts oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis” 2020.gada 15.oktobrī (plāna projektam – 40 dienas, vides pārskatam – 30 dienas). Videokonference tiešsaistē tika organizēta 2020.gada 28.oktobrī. Saskaņā ar *Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma* 20. pantu Plāna un vides pārskata projektu sabiedriskās apspriešanas notika neklātienēs formā (attālināti) un videokonferences videoprezentācija² bija pieejama no 28.10.2020. līdz 03.11.2020. Vides pārskata projektam tika saņemti vairāki priekšlikumi, kuri tika ņemti plāna un tā Vides pārskata gala redakcijā.

Sagatavotais Vides pārskats 2020.gada 30.novembrī iesniegts Vides pārraudzības valsts birojā atzinuma saņemšanai. 2020.gada 10.decembrī saņemts Vides pārraudzības valsts biroja atzinums Nr. 4-03/22 Par Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.–2028. gadam Vides pārskatu, kas ir ņemts vērā un vides pārskats attiecīgi precizēts. Vides pārraudzības valsts biroja rekomendācijas un komentāri par to ņemšanu vērā ir apkopoti šī informatīvā ziņojuma 1. tabulā.

²Pieejams: <https://www.varam.gov.lv/lv/galerija/atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-plana-2021-2028-gadam-un-ta-vides-parskata-sabiedriskas-apspriesanas-videokonference>

Vides pārraudzības valsts biroja rekomendāciju analīze

Rekomendācijas	Komentāri
<p>Plāna Vides pārskats kopumā atbilst normatīvo aktu prasībām, tajā ietverti secinājumi par vides problēmām un nepieciešamajiem risinājumiem to novēršanai, tomēr tie izstrādāti tādā detalizācijā, kādu pieļauj plānošanas dokumenta detalizācija un veiktā izpēte, savukārt atsevišķi aspekti Vides pārskatā pilnveidojami.</p>	<p>Vides pārskats pilnveidots.</p>
<p>2. Detalizētāka un posmsecīgi strukturētāka informācija par būtiskāko risinājumu sasaisti ar esošās situācijas analīzi un nepieciešamību nodrošināt atbilstošo starptautisko saistību izpildi ļautu uzskatāmāk sasaistīt ieplānotos risinājumus, to teritoriālo piesaisti un vides aspektus. Pilnveidojot Vides pārskatu un, kur atbilstoši, plānošanas dokumentu, ņemams vērā šajā Biroja atzinumā (1.7.3. punktā, 2.4. punktā ar apakšpunktiem, 3.4. punktā, 5. un 7. punktā) norādītais:</p>	<p>Pilnveidotas atsevišķas Vides pāskata sadaļas (skat.zemāk).</p>
<p>1.7.3. Plānošanas dokumentā, vērtējot izskatītās alternatīvas, ir rekomendēts papildus inerces scenārijā paredzētajai infrastruktūrai veikt trīs jaunu NAIK reģenerācijas iekārtu izbūvi, kas ļaus samazināt apglabāto atkritumu apjomu, nodrošinās atkritumu lietderīgu izmantošanu (ražojot enerģiju), kā arī nodrošinās 2035. gadā noteikto sadzīves atkritumu apglabāšanas limitu ievērošanu. Vienlaicīgi Vides pārskatā Plānā rekomendētā alternatīva par jaunu NAIK reģenerācijas iekārtu izbūvi nav detalizētāk apskatīta, (izņemot norādi 1.3.1.2.7. nodaļā, ka jāizvērtē šādu aktivitāšu īstenošana), nav arī vērtēta iespējamo ietekmju novērtējuma nodaļās, tādējādi arī caur alternatīvu salīdzinājumu netiek pamatots izvēlētais risinājums. Plānošanas dokumenta īstenošanas alternatīvu vērtējums ir neatņemama SIVN sastāvdaļa, kad salīdzinājumu kontekstā ar</p>	<p>Pilnveidota Vides pārskata 1.sadaļa „Plānošanas dokumenta galvenie mērķi un īss satura izklāsts, saistība ar citiem plānošanas dokumentiem” (1.3.1.2.7. Atkritumu reģenerācija) un 7.sadaļa („Plānošanas dokumenta un tā iespējamo alternatīvu īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums”).</p>

<p>sasniedzamajiem mērķiem – jāatspoguļo, kā nonāks pie secinājuma, ka Plānā noteikto virsmērķu sasniegšanai nosakāmi tieši konkrētie rīcību virzieni un atbalstāmās darbības (piemēram, atkritumu pārstrādes veicināšana, atkritumu reģenerācija un poligonu infrastruktūras attīstības pasākumi), jo šādi risinājumi nav atspoguļoti Vides pārskatā, salīdzinot un pamatojot lēmumu pieņemšanas procesu. Noteikumu Nr. 157 8.7. punkts paredz, ka Vides pārskatā nepieciešams atspoguļot, kādi plānošanas risinājumi plānojuma izstrādes procesā vērtēti, un, veicot izsvērtu salīdzinājumu, pamatot konkrēto risinājumu (šajā gadījumā – rīcības virzieni un atbalstāmās darbības) izvēli, tādēļ Vides pārskats ir papildināms ar minēto informāciju un atbilstošu izvērtējumu.</p>	
<p>2.4. Saistībā ar Vides stāvokļa novērtējumu un no tā izrietošiem vides problēmu jautājumiem Birojs sniedz savu viedokli:</p> <p>2.4.1. Novērtējis sniegto informāciju, Birojs secina, ka Vides pārskatā (3. nodaļa) ir iekļauta informācija par vides stāvokļa elementiem, kurus atkritumu apsaimniekošana nedrīkst negatīvi ietekmēt. Informācija sniegta kontekstā ar plānošanas dokumentā noteiktajiem rīcības virzieniem un to īstenošanas risinājumiem (tik tālu, cik tas iespējams, ņemot vērā paša plānošanas dokumenta detalizācijas pakāpi).</p> <p>2.4.2. Secināms, ka no esošā vides stāvokļa novērtējuma izriet arī ar esošā vides stāvokļa dažādiem aspektiem iespējamās vides problēmas, kas Vides pārskatā nav pietiekoši aktualizētas un izvērtētas. Piemēram, Plāna projekta darbības laikā ir paredzēta atkritumu apsaimniekošanas reģionu optimizācija un atkritumu apsaimniekošanas reģionos, kur pārskata periodā saskaņā ar aprēķiniem atkritumu apglabāšanas jaudas būs nepietiekamas, paredzēta jaunu atkritumu apglabāšanas krātuvju izbūve, kā rezultātā palielināsies slodze uz poligoniem, kur tiks veikta atkritumu apglabāšana. Vides pārskatā arī atzīmēts, ka ir nepieciešama jaunu atkritumu šūnu izbūve un esošo šūnu</p>	<p>Pilnveidota Vides pārskata 1.sadaļa „Plānošanas dokumenta galvenie mērķi un īss satura izklāsts, saistība ar citiem plānošanas dokumentiem” („1.3.1.2.9. Atkritumu apglabāšana poligonos un rekultivēto izgāztuvju izmantošanas ierobežojumi”), 3.sadaļa („Esošā vides stāvokļa apraksts un iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots”), 4.sadaļa („Vides stāvoklis teritorijās, kuras plānošanas dokumenta īstenošana var būtiski ietekmēt”),</p>

rekultivācija poligonā “Getliņi” un “Ķīvītes”, kā arī esošo šūnu un turpmāk neizmantoto atkritumu apglabāšanas šūnu konservācija poligonos “Križevņiki”, “Kaudzītes”, “Dziļā vāda”, “Brakšķi” un “Pentulī”. Biroja ieskatā būtu vismaz lietderīgi sniegt esošās situācijas apkopojosu novērtējumu tajos atkritumu poligonos, kur nepietiekošās atkritumu apglabāšanas jaudas dēļ būtu jāveic jaunu krātuvju izbūvi, kā arī vides stāvokļa novērtējumu atbilstošajos poligonos, kur plānojama atkritumu apglabāšanas šūnu konservācija, jo esošā informācija ir ļoti konspektīva un vietām atsevišķos aspektos nesaskanīga, t.sk. 1.3.12.8. nodaļas pēdējā rindkopā un 1.3.1.2.9. nodaļas trešajā rindkopā.

2.4.3. Lai arī Vides pārskatā sniegta atsauce uz normatīvo aktu prasībām atkritumu poligonu ierīkošanai, apsaimniekošanai, kā arī ir paredzēta virszemes un pazemes ūdeņu piesārņojuma monitoringa sistēma, tomēr Vides pārskatā nav izmantoti šādi monitoringa rezultāti, lai spriestu par esošo vides stāvokli vismaz tajos poligonos, kur iespējamā atkritumu apglabāšanas jauda jau Plāna realizācijas periodā tiek rēķināta kā nepietiekoša un paredzēta jaunu krātuvju izbūve.

2.4.4. No plānošanas dokumenta secināms, ka tā īstenošanas rezultātā paredzēta pārstrādājamo un reģenerējamo atkritumu daudzuma palielināšanās, tādējādi plānošanas dokumentā ir rekomendēts papildus paredzētajai infrastruktūrai veikt trīs jaunu NAIK reģenerācijas iekārtu izbūvi Rīgā, Valmierā un Daugavpilī. Šādā kontekstā Vides pārskata 1. nodaļā Plānošanas dokumenta galvenie mērķi un īss satura izklāsts, saistība ar citiem plānošanas dokumentiem (14. lpp) sniegta informācija: “atkritumu reģenerācijai, sadedzinot atkritumus ar enerģijas ieguvī reģenerācijai ar atkritumu sadedzināšanas metodi ir būtiski riski: Direktīvas 2008/98/EK ietvaros noteiktajā atkritumu apsaimniekošanas veidu hierarhijā enerģijas ieguvī ar atkritumu sadedzināšanas metodi iedalīta vienā no

pēdējām prioritātes pakāpēm, raugoties no ilgtspējīgās attīstības skatījuma, jo tā rada ievērojamas gaisu piesārņojošo vielu emisijas, kā arī ir atkarīga no atkritumiem kā izejvielām, tādējādi atstājot potenciāli negatīvu ietekmi uz citām atkritumu apsaimniekošanas metodēm.” Tāpat Birojs konstatē, ka Vides pārskata 1. nodaļā (15. lpp) norādīts: “Realizējot Plāna projektu, tiks radītas emisijas gaisā no sadedzināšanas procesiem (ievērojot normatīvajos aktos minētās robežvērtības un mērķlielumus): NOx emisijas – ap 340 t/gadā, SO2 emisijas – ap 85 t/gadā, PM2,5 emisijas – ap 15 t/gadā. Visām plānotām atkritumu reģenerācijas ar enerģijas atguvi iekārtām, strādājot ar pilno slodzi, gadā varētu veidoties ~ 300 000 tonnas oglekļa dioksīda emisiju”. No sniegtās informācijas var secināt, ka, sadedzinot atkritumus, tieša ietekme uz vidi ir saistīta ar gaisa piesārņojumu, līdz ar to šāds vides kvalitāti ietekmējošs faktors Vides pārskatā būtu jāizskata, vismaz orientējoši novērtējot situāciju, kā arī, ja šāda darbība netiktu veikta vai tiktu izvēlēts cits risinājums. Tomēr Vides pārskatā esošā vides stāvokļa aprakstā un, kas vēl būtiskāk, plānošanas dokumenta ietekmju analīzes daļā, saistībā ar atkritumu apsaimniekošanu un konkrētā plānošanas dokumenta iespējamo devumu tajā, skaitļos argumentēts vismaz salīdzinošs pieejamo datu vērtējums attiecībā uz atkritumu sektora radīto ietekmi uz gaisa kvalitāti izpaliek. Vides pārskatā sniegta tikai vispārēja informācija par esošajām gaisu piesārņojošo vielu emisijām Latvijā kopumā, bet par Plānošanas dokumentā ietvertajiem pasākumiem 33. lpp. skaidrots: “...nav plānots, ka atkritumu reģenerācijas ar enerģijas atguvi iekārtu izmantošanas rezultātā radušās emisijas neļaus sasniegt emisiju samazināšanas mērķos minētos[1] procentuālos samazinājumus”, savukārt 39. lpp. norādīts citādi: “...atkritumu reģenerācija ar enerģijas atguvi (sadedzinot no atkritumiem iegūto kurināmo) ietekmēs Latvijas antropogēno gaisu piesārņojošo vielu emisiju samazināšanas mērķus”. Pat

<p>ja šie apjomi nebūtu paši nozīmīgākie kopējā piesārņojuma apjomā, vismaz salīdzinošu vērtējumu gaisa piesārņojuma un arī klimata aspektā būtu pamatoti sniegt, cita starpā novēršot savstarpēji neviennozīmīgos/pārprotamos apgalvojumus. Tādējādi secināms, ka Vides pārskatā iztrūkst salīdzinoša informācija par iespējamām izmaiņām gaisa piesārņojuma aspektā attiecībā uz plānotajām izmaiņām turpmākajā atkritumu apsaimniekošanā un attiecīgajiem risinājumiem to mazināšanai, jo turpmākajās sadaļās kā risinājumi ietekmes uz vidi mazināšanai norādītas tikai normatīvo aktu prasības. Biroja ieskatā Vides pārskata esošās vides situācijas aprakstā par gaisa piesārņojumu būtu lietderīgi sniegt pieejamos datus vismaz eksperta novērtējuma apjomā ar attiecīgu analīzi par esošo situāciju atkritumu apsaimniekošanas jomā, kā arī turpmākajās Vides pārskata sadaļās, kur tiek raksturots vides stāvoklis teritorijās, kuras plānošanas dokuments var būtiski ietekmēt, par iespējamām izmaiņām Plāna īstenošanas rezultātā, sniedzot arī (ja un kur nepieciešams) atbilstošus risinājumus ietekmes mazināšanai.</p> <p>2.4.5. Vides pārskatā (5.nodaļa), norādot ar plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas, sniegta informācija “vēl pilnībā nav rekultivētas visas slēgtās izgāztuves, notiek piegružošana, atkritumu apglabāšanai ir negatīva ietekme uz bioloģisko daudzveidību”. Līdz ar to šāda informācija par nerekultivētajām sadzīves atkritumu izgāztuvēm būtu jāatspoguļo esošajā vides stāvokļa aprakstā, norādot konkrētās vietas ar esošās situāciju izvērtējumu vai vismaz apkopojošu informāciju un atbilstošus risinājumus vides stāvokļa uzlabošanai turpmākajās Vides pārskata sadaļās.</p>	
<p>3.4. Novērtējis sniegto informāciju, Birojs secina, ka Vides pārskatā (7. nodaļa) ir vērtētas plānošanas dokumentā izvirzīto rīcības virzienu un plānoto darbību iespējamās ietekmes uz vidi, kā arī ir uzskaitītas ar plānošanas dokumenta</p>	<p>Pilnveidota Vides pārskata 7.sadaļa („Plānošanas dokumenta un tā iespējamo alternatīvu īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums”).</p>

<p>īstenošanu iespējamās ietekmes uz dažādiem vides aspektiem (kā būtiskāko norādot ietekmi uz ūdeņu un gaisa kvalitāti, klimatu, augsni, bioloģisko daudzveidību un cilvēku veselību), atzīmējot, ka plānošanas dokumentā iestrādātie rīcības virzieni un plānotās darbības ir vērstas uz pasākumiem, lai nodrošinātu Plānā izvirzīto mērķu izpildi. Tādējādi SIVN ietvaros vērtētās Plāna rīcības virzienos plānotās darbības, galvenokārt, novērtētas ar iespējami pozitīvu ietekmi un nebūtisku ietekmi, vai arī vienlaicīgi nosakot kā pozitīvu un negatīvu. Piemēram, attiecībā uz atkritumu reģenerāciju un pārstrādi, norādot, ka atkritumu reģenerācijas iekārtām, kurās tiek sadedzināts no atkritumiem iegūtais kurināmais, attiecībā uz gaisu, klimatu un cilvēku dzīvību un veselību var būt arī pozitīva ietekme, Birojs vērtē piesardzīgi un uzskata, ka šādam vērtējumam nav sniegts argumentēts pamatojums. Savukārt attiecībā uz nereaktivētajām sadzīves atkritumu izgāztuvēm, Birojs savu viedokli jau izteicis šā atzinuma 2.4.5. punktā.</p>	
<p>5. Plānošanas dokumenta iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes izvērtējums Atbilstoši Vides pārskatā norādītajam: “kā nelabvēlīgu pārrobežu ietekmi var uzskatīt pārrobežu gaisa piesārņojumu. Pārrobežu gaisa piesārņojums attiecībā uz galvenajām piesārņojošām vielām – sēra oksīdiem, slāpekļa oksīdiem, ozonu un daļiņām – ir analizēts ziņojumā EMEP Status Report 1/2016 ziņojumā un Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānā 2020. – 2030. gadam ir sniegti galvenie secinājumi, pamatojoties uz tiem”. Lai arī no Plāna un Vides pārskata neizriet, ka Latvijas pierobežā būtu plānota jaunu lielu sadedzināšanas iekārtu vai citu nozīmīgu piesārņojumu radošu objektu izbūve, tomēr Biroja vērtējumā šajā sadaļā būtu papildus jāfokussējas un jāsniedz vismaz ekspertu vērtējums par konkrētā plānošanas dokumenta iespējamo pārrobežu ietekmi, kas faktiski nav novērtēta atbilstoši plānotajiem risinājumiem.</p>	<p>Pilnveidota Vides pārskata 11.sadaļa „Plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes novērtējums”.</p> <p>„Kā bija minēts iepriekš, iekārta, kura varētu radīt pārrobežu ietekmi – NAIK reģenerācijas iekārtu izveides projekts Daugavpilī tika uzsākts 2018. gadā, bet tika pārtraukts sabiedrības iebildumu dēļ. Līdz ar to, pārrobežu ietekme var tikt izskatīta, ja tas būs pieprasīts ietekmes uz vidi novērtējuma procesā, turpinot NAIK reģenerācijas iekārtu izveides projektu Daugavpilī.”</p>
<p>6. Saskaņā ar likuma “<i>Par īpaši</i>”</p>	<p>Pilnveidota Vides pārskata 10.sadaļa</p>

<p><i>aizsargājamām dabas teritorijām” 43. panta nosacījumiem kompensēšanas pasākumi ir jānosaka, ja plānošanas dokuments ietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (Natura 2000) ekoloģiskās funkcijas, integritāti un ir pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem.</i></p> <p><i>Vides pārskatā atzīmēts: “ieviešot jaunas atkritumu apsaimniekošanas darbības, katrs gadījums tiks izskatīts atbilstoši normatīvo aktu prasībām un pēc nepieciešamības tiks lemts par kompensēšanas pasākumiem”.</i> Biroja vērtējumā šāds apgalvojums nav nepareizs, tomēr pašreizējā informācija neliecina par argumentētu nepieciešamību izvēlēties risinājumus, kas varētu prasīt kompensējošu pasākumu realizāciju, t.sk. ņemot vērā, ka šajā sadaļā iepriekš īsi aprakstīti nepieciešamie pasākumi poligonos, kur neviens no tiem neatrodas Natura 2000 tiešā tuvumā, bet, izvēloties jaunas vietas atkritumu apsaimniekošanas objektiem pilsētā vai to tuvumā, būtu pamatoti neizvēlēties vietu, kam var būt tik nozīmīga ietekme uz dabas vērtībām, lai tā prasītu kompensēšanas pasākumus.</p>	<p>„Iespējamie kompensēšanas pasākumi”.</p> <p>„Minētās darbības tiks veiktas teritorijās, kas neatrodas Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju tiešā tuvumā. Bet, ieviešot jaunas atkritumu apsaimniekošanas darbības, katrs gadījums tiks izskatīts atbilstoši normatīvo aktu prasībām un pēc nepieciešamības tiks lemts par kompensēšanas pasākumiem.”</p>
<p>7. Paredzētie pasākumi monitoringa nodrošināšanai Vides pārskatā sniegta informācija par vides monitoringu nodrošināšanas kārtību, norādot monitoringa pasākumus un atbildīgās institūcijas monitoringu programmu izstrādē, tostarp Atkritumu apsaimniekošanas iekārtu darbības monitoringam. Vides pārskatā atzīmēts: “lai veiktu Atkritumu rašanās novēršanas programmas ieviešanas uzraudzību un novērtētu atkritumu rašanās novēršanas pasākumu īstenošanas efektivitāti, ir noteikti atkritumu rašanās novēršanas kvantitatīvie indikatori (kvalitatīvie vai kvantitatīvie rādītāji un mērķrādītāji)”. Atkritumu rašanās novēršanas pasākumu efektivitātes novērtēšanai ir noteikti šādi kvalitatīvie indikatori (1.2. tabula 25. lpp.): 1) sadzīvē radītais atkritumu daudzums (kg/iedzīvot. gadā), 2) kopējais radītais sadzīves atkritumu daudzums (t/gadā), 3)</p>	<p>Pilnveidota Vides pārskata 1.2.tabula (Atkritumu rašanās novēršanas pasākumu efektivitātes novērtēšanas kvantitatīvie indikatori (programmas rezultatīvie rādītāji).</p>

<p>kopējais radītais bīstamo atkritumu daudzums (t/gadā), 4) kopējais pārstrādātais sadzīves atkritumu apjoms (% no gadā radītā apjoma), 5) kopējais pārstrādātais bīstamo atkritumu apjoms (% no gadā radītā apjoma) – šeit atzīmējams, ka Vides pārskatā jānovērš acīmredzama tehniska kļūda 4. kolonnā, 6) kopējais pārstrādātais ražošanas atkritumu apjoms (% no gadā radītā apjoma), 7) kopējais apglabāto sadzīves atkritumu daudzums (% no gadā radītā apjoma), 8) kopējais apglabāto ražošanas atkritumu apjoms (% no gadā radītā apjoma) un 9) kopējais apglabāto bīstamo atkritumu apjoms. Sasniedzamie rezultāti atsevišķiem atkritumu veidiem un atkritumu plūsmām ir sniegti arī šajā atzinumā (skat. 1.3. punktā).</p>	
---	--

Plāna monitorings

Saskaņā ar MKN 157 prasībām, lai konstatētu plānošanas dokumenta īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, vides pārskatā iepriekš neparedzētu ietekmi uz vidi, kā arī, ja nepieciešams, izdarītu grozījumus plānošanas dokumentā, izstrādātājs veic plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringu. Vides pārraudzības valsts birojs rekomendē, lai novērtētu plāna īstenošanas radīto tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai vismaz vienu reizi plānošanas periodā (2026. gadā) izstrādāt monitoringa ziņojumu.